

— stranke le, če je v večini sama ali v koalaciji. To so načelne razlike.

Jasno je, da naša stanovska organizacija, UJU, tem tendencam ne more slediti, ker je baš bistvo našega Udruženja, da zasleduje kulturne cilje in da se v njihovo možno realizacijo sporazume z vsemi činitelji javnega življenja.

Zato zavrača vsaka zdrava stanovska organizacija vsako nasilje in išče svojega uspeha le v uveljavljanju najširšega demokratizma.

Tako nam je že na sebi dan v okvirju naše stanovske organizacije točno odmerjen kulturni, narodni in socialni program in način njegove udeležitve.

Z dejstvom, da se je od strani izvestnih članov vodstva hotela oktroirati slovenskemu delu Udruženja miselnost izvestne politične stranke, je postala odločno razjasnitev, kako razumeva in interpretira večina članstva točko 2. naših pravil, nujna.

To se je zgodilo z deklaracijo, ki izvaja iz 2. t. teh pravil le one konsekvence, ki so nujne in izraz bistvenih stremiljenj večine in zato veljavne za vso organizacijo v svojem pravnem področju.

Pedotat deklaracije, točka 2 pravil UJU se glasi:

»Svrha je Udruženja: Ujedinjenje sile sveukupnog jugoslovenskog učiteljsstva na osnovi državljanske in jednog političke i verske slobode, za gojenje duševnih sposobnosti, materialnih prilika, kao i unapređenje i odbranu moralnih i pravnih odnosa članova, te kulturnih interesa naroda na podlagi jednogpravnosti, socijalne pravičnosti i demokratizma.

»Pač slišim blagovest, a nimam vanjo vere.« sem dejal s Faustom, ko sem videl, kako se je ta lepa formula prvič prakticala na I. učit. kongresu v Beogradu. Kar se je zgodilo posledje vse do danes, sem gospodom od vodstva točno prorokoval že v Beogradu avgusta 1. 1920.

Problem ali smo Slovenci, Srbi in Hrvati en ali trije narodi, o tem si v stanovski organizaciji ne bomo delili glav, ker smo prepričani da je za nas že rešen z ustavo, ki nam je nujna vodilja za dejansko ureditev naših državljskih odnosov — in to vsem stanovskim organizacijam v vsej državi — in nam začrtane jasne meje udeleževanja v okvirju osnovnih določil 16. čl. ustave.

Javnopravna in etnografska vrašanja na po navadi rešujejo v to poklicane institucije.

Sporejati usodo in razvoj našega jezika in naše države z razvojem Angleške, Francoske in Italije, ki so izobrazile svoje narodne kulture in državnosti na vse bistveno drugih osnovah v bistveno različnih smereh in oblikah v neprimerno ugodnejših in vzdržnejših krajevnih in časovnih odnosih — na način, kakor se to stori v citiranem članku priča o tako svojevrstnem nazoru, da je vsaka pametna beseda odveč.

Pač pa se spominjam na smisel Goethevih besed ki jih zabeležuje zvesti drug Eckermann: Za narod je le to dobro, kar je vzraslo iz lastnega jedra in iz njegove splošne potrebe, brez opičje poštenarstva drugih narodov. Vsi po-

izkusi, uvesti katerokoli novost, ki ne korenini v potrebi globokega jedra naroda, so abotni in v tem smislu nameravane revolucije brezplodne kaiti so brez Boga, ki se vzdržuje takih sušmaril.

Toliko k bistvenim točkam članka: da bi se na mogoče spuščati in odkrivati frazeološki nesmisel nebitvenih izjav, mi primanjkuje časa in volje.

Nezavrženega nismo mogli pustiti članka; da ga zavračam šele danes ima svoj vzrok, ker sem hotel pustiti dovolj časa gospodom, ki so dvomili o notranji sili novega pokreta med učitelstvom in ga omalovaževali da so se sami uverili, kako na široki bazi in kako globok je idejni preokret učitelstva. Ni to revolucija od zgoraj temveč je izbruh dolgotrajnega procesa notranje idejne krize.

Prikrit izpad na dr. Lončarja ki se je izčrpal v delu za podvige narodne in socialne zavesti širokih plasti našega naroda, se obsoja sam

Naš stanovski uzled nai ne dela nikomur preveč skrb, kaiti bil je najnižji vedno takrat — no, nižje ne more nikoli več pasti — ko je politična infamija poniževala učitelstvo v strankarske priznanjače in navadne strankarske agitatorje.

Protivniki naše deklaracije namišljeni in pravi, da nai bodo prepričani da uzleda stanovske organizacije ne bodo dvignili s tem da si kdo izmed njih naroča članke v političnih listih ki naj vsiljujejo ideologijo naši stanovski organizaciji.

Povzemam:

Popolno odkrito izjavljam kot deklaracijo, da sem za vsako edinstvo in strpnost ne samo državno, tudi versko, v vseh odnošajih v mejah, ki nam jih določuje razum, srce in zakon.

Odločno na zavračamo, da bi nam oznanjevali to edinstvo oni, ki so im ideje le pridobitna sredstva in eksploatacijski objekti, ki so se namenili prikroiti stanovsko organizacijo za torišče razpaljenega strankarskega sadizma.

Dokler ho naša organizacija zdrava, ne bo krenila od nota pravičnih zahtev nacionalne šole kaiti če je bila močna dovolj da se je rešila zločestega strankarskega fanatizma, bo tembolj sposobna, če bo potreba se uspešno ubraniti vsakega in tudi cerkveno-političnega jercbstva.

Zato:

Ne šah idejam onim pravim, ki izvirajo iz spoznanja bistva narodne duše, njenih težni in vrednot; šah onim, ki ste zavreli vrhovno načelo naše organizacije in plemenito sredstvo plodonošnega sožitja: strpljivost enakopravnost socialno pravičnost da smo vsi učitelji enakovredni in imamo vsi enakopravno pravico do soudeležbe na institucijah, ki nosijo naše stanovsko ime in obeležje: šah vsem ki nas hočete idejno omejevati na tesnosrčno ideologijo; šah vsem ki ste zavrgli smisel za širokogrudno narodno in stanovsko demokracijo v dobi, ko je najširša demokracija življenjski pogoj.

tarne svrhe. — Napravili so izlete na Pohorje in Kozjak.

85. Murska Sobota, državna meščanska šola: Na koncu šolskega leta so priredili razstavo vseh izdelkov risb, ženskih ročnih del in pisanih izdelkov. — Dopisovali so s šolami, ki so organizirane pri Podmladku. — Napravili so izlete v okolico v Ljubljano, na Bled, v Bohinj, na Golico, v Varni.

86. Murska Sobota, državna realna gimnazija: Sklenili so skrb za snago in red v šolskem poslopiu in protialkoholni dan. — Imeli so štiri pevске prireditve.

87. Marenberg, osnovna šola: Izdali so za dobrotvorne svrhe 200 Din. — Sodelovali so pri šolskih prireditvah in napravili izlete v okolico.

88. Ormož, osnovna šola: Udeleževali so se prireditve pri Sokolu. — Napravili so izlete v Št. Vid pri Grobelnem, v Rogatec in Rogaško Slatino.

89. Ormož, deška meščanska šola: Nahrani so za Rdeči križ 8. junija 1925 260,50 Din. — Priredili so na Vidov dan proslavo v razstavo šolskih izdelkov, gledališko predstavo s petjem, godbo in telovadbo. — Napravili so izlet v Rogaško Slatino.

90. Ptuj, deška meščanska šola: Sodelovali so pri vseh priredit-

Šolski proračuni — omejitev izdatkov!

O tozadevnem odloku velikega župana ljubljanske oblasti je razmotril že bivši ožji svet na svoji seji dne 16. 6. 1926. Sklenil je tedaj protestirati pri merodajnih činiteljih, da ukinejo ali vsaj ublaže odlok.

Poverjeništvu se je obrnilo z dopisom z dne 4. VII. 1926 št. 587 potom izvršnega odbora UJU v Beogradu na ministrstvo prosvete, ki je izdalo 16. julija 1926 pod O. N. br. 2471 velikemu županu ljubljanske oblasti sledeče rešenje:

Na osnovi razpisa predsedstva delegacije ministrstva financ v Ljubljani, št. 2490-A I. ex 1926, je izdalo veliko županstvo ljubljanske oblasti na šolska upraviteljstva ljubljanske oblasti pod gorenjim predmetem razpis z dne 22. maja 1926. leta U. br. 5808.

Povodom tega razpisa se je obrnilo Udruženje Jugoslovenskega Učiteljsstva na ministrstvo prosvete, opozarjajoč na to, da bi moglo neprimerno tolmačenje tega razpisa, od strani konservativnih zastopnikov v krajnih šolskih svetih povzročiti njegovo zlorabo ter bi krajni šolski sveti, sklicevaje se nanj, mogli z neprimernim znižanjem šolskih proračunov ovirati redno šolsko poslovanje.

Ministrstvo prosvete uvideva dobri namen take omenjene okrožnice predsedstva deleg. ministrstva financ v Ljubljani, kakor tudi razpis velikega županstva v Ljubljani, mnenja pa je, da bi bilo želeli, ako veliko županstvo omenjenemu razpisu doda primerno tolmačenje k naslednjim odstavkom v njem:

1. »Vsak luksus se mora odpraviti. Opazil je, da so ponekod na pr.: za kurjavo in razsvetljavo pri proračunih navedene potrebščine neopravičeno visoke in niso v nikakem razmerju z resnično potrebo in z ozirom na padanje cen zlasti

kurjiva. Kurjava in razsvetljava stanovanj učnega osebja na občinske stroške je nedopustna.

Pri razsvetljavi in kurjavi je upoštevati namreč šolsko pisarno, ki je ni zamenjavati z učiteljskim stanovanjem; kjer pa ni posebnega lokala za šolsko pisarno, je vsekakor primerno, ako za vršitev šolsko-upraviteljskih poslov krajni šolski svet prispeva šolskemu upraviteljstvu šolsko kurjivo in razsvetljavo, ako je primoran izvrševati te posle v svojem stanovanju. Prigodi se tudi, da hoče krajni šolski svet z dotranjem prostega kurjiva nagraditi učitelstvo svoje šole, v čemer bi ga ne bilo ovirati. Saj člen 33. zakona o narodnih školama od 19. IV. 1904. l., ki je bil z zakonom od 23. VII. 1919. l. razširjen na celo državo, predvideva za učitelstvo brezplačno kurjavo.

Vsekakor pa je v tem odstavku omiliti oziroma zamenjati izraz »luksus«, kaiti luksusa kot takega si pač ne privoščijo: zlasti, podeželske šole, ki so najčesče opremljene tako, da bije ta oprema v obraz zakonitim predpisom, posebno še higijenskim in pedagoškim predpisom.

2. Odstavek, ki govori o gradbi novih in povečanju obstoječih šol.

Iz mnogih prošenj, ki dohajajo ministrstvu prosvete za državno podporo posameznim šolam, je razvidno, kako zelo so šolska poslopja potrebna renoviranja, iz raznih poročil o potrebi razširjenja šol pa tudi, kako neodložljiva so ta razširjenja.

Z ozirom na to naj se raztolmači ta pasus le v smislu, kakor ga navaja razpis, češ da bi bilo »umestneje, da se taki in drugi večji stroški krijejo s posojili in da se v letne proračune vstavljajo le zneski za amortizacijo in dolžne obresti«, črta pa naj se iz njega govor o odlaganju.

Učiteljska Samopomoč.

(Poročaj tov. Ivan Kocijančič na

Uvod.

Tovariši, tovarišice! Minula je triletna doba — zadnji redni občni zbor je bil 8. jul. 1923 v Ptuj — za katero Vam moram v imenu društvenega odbora podati obračun. V svojem poročilu podrobno društveno delo preidem, navajam le važnejše podatke in dogodke, ki so vplivali na razvoj Učit. Samopomoči v zadnji poslovni dobi.

Občni zbori. — Odborove seje.

Od zadnjega rednega občnega zbora v Ptuj je priredila U. S. dva izredna občna zbora, in sicer 9. jul. 1924 v Krškem 1. februaria 1925 pa v Ljubljani. Odborovih sej je bilo 26, od teh 6 v letu 1926. Poleg tega je bil 19. decembra 1924 še en članski sestanek v Ljubljani, na katerem so se pretresavala društvena pravila.

Važne izpremembe

Na občnem zboru dne 8. julija 1923 v Ptuj se je sklenilo, da v U. S. vstopajo lahko tudi profesorji vseh kategorij in njih soproje. V to ni bila potrebna

občnem zboru dne 18. julija 1926 v Celju.)

prav nikaka izprememba društvenih pravil, ker govori § 7. o učiteljih javnih in zasebnih šol, kar so tudi profesorji — srednješolski učitelji. V U. S. je do danes vstopilo 93 članov.

Občni zbor z dne 9. julija 1924 v Krškem je dovolil društvenemu odboru, da sme v dobi enega leta (od 1. septembra 1924 do 31. avgusta 1925) sprejemati priglašence v neomejeni starosti za društvene člane. Vzrokov za ta sklep je imel več. Starejšim tovarišem (icam), katerim do tedaj ni bil vstop mogoč, so se odprla vrata v U. S. Večje število društvenikov da dedičem umrlih članov večje posmrtnine. Novi priglašenci (nad 45 letniki) so plačali s sprejemnimi pristojbinami tudi vse smrtne slučaje, letnine in upravnine za nazaj; torej iste prispevke kot bi jih bili plačali društvu, če bi bili vstopili pred leti. S temi zneski se je okreplil društveni rezervni sklad, ki bo ob svojem času nudil članom še posebne ugodnosti. Prav ta sklep je pripomogel U. S. do lepega razmaha. Danes ima veliko število vpisanih članov, izplačuje visoke posmrtnine in ima plodo-

svetličnem dnevju, ki ga je priredilo »Podporno društvo za revne učence«. — Napravile so izlete v okolico Maribora.

81. Maribor, vadnica in državno moško učiteljske: Priredili so en koncert, udeležili se prireditve drugih društev in delali izlete v bližnjo okolico, v Limbuš na Pohorje, k Sv. Lovrencu, Sv. Križu, na Kalvarijo itd.

82. Maribor, zas. deklinška meščanska šola šolskih sester: Preostanek iz prejšnjega leta je dobila učenka Marija Mlaker, ki ji je začetkom julija 1924 umrl oče. — Za knjižnico in šolske potrebščine so izdale 152 Din. ubožnim učenkam za izlet in ženska ročna dela pa 186 Din. — Priredile so en koncert in poučna predavanja. Sodelovale so pri drugem društvu. — Napravile so skupne izlete.

83. Maribor, vadnica in zasebno žensko učiteljske šolskih sester: Preostanek od orei je ravnateljica podarila neki učenci siroti. Izdale so 425,50 Din za knjige, zvezke in druge potrebščine ubožnim učenkam. Sodelovale so pri pet šolskih prireditvah in delale izlete in malniški izlet v razne kraje mariborske okolice

84. Maribor, državna realka: Izdali so del dohodkov za humani-

vah tamkajšnjih kulturnih društev. — Napravili so izlete na Pohorje, v Maribor in Haloze

91. Ptuj, deklinška meščanska šola: Izdelale so 15 keramičnih predmetov, 24 silhuet, 97 komadov suhe robe, 2 pajaca, jajčeta, 8 nunc, 6 košaric iz rafije, 10 raznobarvanih vaz, 3 barvane slike na steklo. — Priredile so maškerado o Pustu, treznostno akademijo dne 25. maja 1925 in razstavo ob koncu šolskega leta. — Sodelovale so pri cvetličnem dnevju Rdečega križa, pri občnem dnevju Kola jugoslovenskih sester, pri dinarskem dnevju Jugoslovenske Matice, pri božičnici. — Ob lepem vremenu so napravile vsak četrtek popoldne skupen izprehod; napravile so nadalje izlet na Ptuisko goro.

92. Slovenjgradec, deška meščanska šola: Izdelovali so ročna dela v korist Podmladka. Priredili so proslavo Vidovega dne z igro in koncertom. — Udeležili so se prireditve Jugoslovenske Matice in napravili izlete v bližnjo okolico

93. Šoštanj, deška meščanska šola: Udeležili so se telovadnih prireditve drugih društev in napravili izlete na goro Oliko (I. razred) in v Liboje (II. in III. razred).

94. Maribor, mestni odbor Podmladka društva Rdečega križa. Letno

poročilo o delovanju Podmladka društva Rdečega križa v Mariboru za šolsko leto 1924/25, je bilo priobčeno v 2. številki »Glasnika« za oktober 1925.

K temu dodajamo da se je glasom poročila mestnega odbora Podmladka društva Rdečega križa v Mariboru z dne 17. junija 1925, št. 108, izročila Antoniji Štupca, ravnateljici II. deklinške meščanske šole v Mariboru, dne 22. maja 1925 srebrna kolajna, s katero jo je odlikoval glavni odbor Podmladka društva Rdečega križa v Beogradu za nieno požrtvovalno delo v prid Podmladku in drugim humanim ustanovam. V imenu mestnega odbora Podmladka društva Rdečega križa v Mariboru li je predsednik mestnega odbora na seji dne 28. maja 1925 k temu res zaslužnemu odlikovanju iskreno čestital

Uprava.

Opravični zapisnik oblastnega odbora je od 9. julija 1924 do 1. septembra 1925 imel 675 poslovnih števil.

Dopise in okrožnice nam je tipkala gđ. Marija Resnik, zvaničnica pri velikem županu ljubljanske oblasti, pod nadzorstvom Ivana Šabca, oficijala in vodje pisarne splošnega odbravnštva pri velikem županu.

== Šolski upravitelji in upraviteljice, naročite šolske potrebščine pri Učiteljski tiskarni! ==